

**Ministerstvo pro místní rozvoj
Národní orgán pro koordinaci**

**Východiska pro pozici České republiky ke směřování
politiky soudržnosti po roce 2027**

ČERVEN 2024

OBSAH

1. MANAŽERSKÉ SHRnutí	1
2. ÚVOD	3
3. VYJEDNÁVÁNÍ	4
Situace v EU	4
Vybrané zprávy hodnotící politiku soudržnosti	4
Harmonogram vyjednávání	5
4. HLAVNÍ PRIORITY ČR	6
Základní principy politiky soudržnosti	6
Rozpočet pro politiku soudržnosti	6
Strukturální reformy	7
Sdílené řízení a princip partnerství	8
Lidské zdroje	8
Flexibilita politiky soudržnosti	8
Podpora obcí, měst a regionů	9
Programy Interreg	10
Finanční nástroje	10
Zjednodušení pravidel	10
5. ZÁVĚR	12
6. SEZNAM ZKRATEK	13
7. PŘÍLOHY	13

1. MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Evropská unie (dále EU) čelí velkým výzvám, které jsou spojené především s klimatickou krizí, digitální transformací, demografickými změnami a globální konkurenceschopností EU. Podíl EU na světovém HDP v posledních třech desetiletích klesá. Růst HDP EU je ve srovnání s celosvětovým průměrem pomalejší, zejména pak ve srovnání s růstem USA či Číny. Snaha o ekonomickou konvergenci zásadně přispívá k posílení konkurenceschopnosti EU na globální scéně, její úroveň se však napříč EU liší. Zatímco na úrovni členských států je růst konvergence uspokojivý, uvnitř států se rozdíly začínají zvětšovat. Ekonomické aktivity, zejména progresivní, se stále více soustřeďují do menšího množství dynamických oblastí, které se obecně kryjí s velkými metropolitními regiony. Naproti tomu mnoho regionů zaostává za moderními vývojovými trendy a často jsou takovéto regiony uvězněny v dlouhých obdobích neboli pastech nedostatečného rozvoje. Těmto regionům je potřeba věnovat v politice soudržnosti zvláštní pozornost.

Politika soudržnosti je jedinou EU politikou zaměřenou přímo na rozvoj regionů. **K dosažení cílů musí politika soudržnosti odmítnout „univerzální“ přístupy** aplikované jednotně pro všechny země a regiony, **být uživatelsky přívětivější a více zohledňovat konkrétní potřeby a možnosti daného regionu a jeho občanů.** Je potřeba využít potenciál regionů, vybudovat kvalitní správu a vzdělávat lidi, kteří jsou schopní a motivovaní region rozvíjet. To by mohlo být klíčem k úspěchu politiky soudržnosti po roce 2027.

Tento dokument shrnuje dosavadní představy České republiky o podobě politiky soudržnosti po roce 2027, které jsou uvedeny v odpovědi evropské komisařce pro soudržnost a reformy a společné deklaraci ministrů odpovědných za politiku soudržnosti podepsané v Praze v květnu 2024, a byly projednávány prostřednictvím Resortní koordinační skupiny Ministerstva pro místní rozvoj a Výboru pro EU na pracovní úrovni. Pro Českou republiku představuje politika soudržnosti klíčovou investiční politiku již od vstupu do EU a zajištění jejího pokračování v budoucnosti je pro Českou republiku prioritou.

Hlavní priority České republiky pro politiku soudržnosti po roce 2027 lze shrnout následovně:

- ❖ zachování silné politiky soudržnosti a aplikování principu „do no harm to cohesion“ („neškodit kohezi“),
- ❖ zachování dlouhodobé povahy a investiční role politiky soudržnosti s cílem snižovat rozdíly mezi úrovněmi rozvoje regionů EU a věnování se klimatickým a demografickým výzvám,
- ❖ adekvátní rozpočet, včetně zachování současné kategorizace regionů,
- ❖ podporování provázání reforem se strategickými investicemi,
- ❖ zachování sdíleného řízení založeného na principu partnerství a vzájemné důvěře mezi Evropskou komisí a členskými státy,
- ❖ budování a posilování institucionálních a administrativních kapacit na všech úrovních,
- ❖ podporování všech regionů s pomocí místně-orientovaného principu, včetně zvýšeného důrazu na regiony se specifickými potřebami transformace a s využitím integrovaných nástrojů,
- ❖ zachování programů Interreg ve sdíleném řízení,
- ❖ využívání finančních nástrojů ve větší míře ve vhodných oblastech a snižování administrativní zátěže kladené na konečné příjemce, finanční zprostředkovatele a správce fondů,
- ❖ zjednodušování využívání fondů a budování propojení mezi politikou soudržnosti a ostatními politikami Evropské unie a vnitrostátními politikami.

V červnu 2024 proběhly volby do Evropského parlamentu a v nejbližší době bude představena nová Evropská komise. **Je klíčové využít toto období pro diskusi s partnery na evropské úrovni, aby jim byly zřejmé naše představy o podobě politiky soudržnosti po roce 2027.** Tento dokument proto bude sloužit i jako podklad pro debaty a jednání na evropské úrovni.

V průběhu roku 2025 dojde ke zveřejnění návrhu víceletého finančního rámce a legislativy pro politiku soudržnosti po roce 2027. Proto již nyní probíhají debaty na národní úrovni o podobě politiky soudržnosti po roce 2027. **Do budoucna bude nezbytné potvrdit si relevanci hlavních priorit uvedených v tomto dokumentu,** případně doplnit priority další dle aktuálního vývoje a potřeb na národní a evropské úrovni. **Výslednou skupinu priorit pak ve spolupráci s partnery rozpracovat, aby byla Česká republika včas a kvalitně připravena na diskusi a vyjednávání** o podobě politiky soudržnosti po roce 2027 na evropské úrovni a rozhodnutí o konkrétním zacílení využití prostředků, které budeme mít k dispozici.

2. ÚVOD

Odborné diskuse o budoucnosti a podobě politiky soudržnosti (dále PS) po roce 2027 probíhají již od loňského roku. Evropská komise (dále EK) informovala Českou republiku (dále ČR) v únoru 2023 o svých krocích a naznačila své představy. **V odpovědi, kterou připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj (dále MMR) ve spolupráci s partnery na národní úrovni¹, byla zaslána EK základní představa ČR o podobě PS po roce 2027** (viz příloha č. 1).

PS nesporně přispívá k dlouhodobému rozvoji ČR. Přínosy lze vidět i na růstu vyspělosti našich regionů, kdy z počáteční situace v období 2014–2020, kdy vyjma Prahy byly všechny ostatní regiony NUTS II (sedm) v kategorii méně rozvinutých (tj. s HDP/obyvatele pod 75 % průměru EU), máme v současném období 2021–2027 v kategorii méně rozvinutých pouze čtyři regiony. Největších úspěchů dosáhly fondy v oblasti dopravy, životního prostředí a sociálního začleňování. **Proto je MMR aktivní v diskusích o zachování PS i po roce 2027 a připravilo ve spolupráci s dalšími deseti členskými státy EU deklaraci²**, ve které je kladen důraz na zachování, posílení a zjednodušení PS po roce 2027 (viz příloha č. 2).

Ve dnech 6. – 9. června 2024 se konaly volby do Evropského parlamentu (dále EP) a v nejbližších měsících vznikne i nová EK, která bude rozhodovat i o budoucnosti a podobě PS po roce 2027. **Je klíčové využít toto období pro diskusi s partnery na evropské úrovni tak, aby jim byly zřejmé naše představy.** V polovině roku 2025 lze očekávat zveřejnění návrhu víceletého finančního rámce pro období 2028+ (dále VFR) a o pár měsíců později i návrh legislativy pro PS po roce 2027 (podrobněji viz kapitola 3).

Cílem tohoto dokumentu je shrnout představy ČR o podobě PS po roce 2027, které byly projednávány průběžně se všemi partnery (viz poznámka č. 1 a 2), **do jednoho dokumentu a schválit dokument na úrovni vlády ČR.** Dokument bude sloužit jako podklad pro odborná i politická jednání na evropské, ale i národní úrovni. Priority, které jsou zmíněny v tomto dokumentu, budou dále rozpracovány do detailnější podoby ve spolupráci s partnery dle znění usnesení vlády ČR.

¹ Návrh odpovědi EK byl projednán v rámci Resortní koordinační skupiny MMR v únoru 2024.

² Návrh deklarace byl projednán v rámci Resortní koordinační skupiny MMR v únoru a květnu 2024, následně schválen Výborem pro EU na pracovní úrovni dne 7. 5. 2024. Deklaraci podepsaly tyto státy: ČR, Bulharsko, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko.

3. VYJEDNÁVÁNÍ

Situace v EU

Nový návrh VFR a kohezní legislativy pro období po roce 2027 lze očekávat v polovině roku 2025. V současné době probíhají diskuse na různých úrovních, jejichž výstupy mají za cíl ovlivnit budoucí podobu VFR a PS. **Současná výchozí pozice PS je historicky nejhorší.**

PS je v současné době pod tlakem, rychlost čerpání zazávazkovaných prostředků je dlouhodobě pomalá a objem proplacených prostředků z rozpočtu EU není vysoký ani ve srovnání s Nástrojem pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility – RRF). Oba nástroje jsou však rozdílné jak z časového hlediska (dlouhodobá investiční politika versus krizový dočasný nástroj), tak z hlediska způsobu implementace a čerpání (u RRF i za reformy). Zároveň se na úrovni EU diskutuje možnost zkrátit střednědobý rozpočet EU ze sedmi na pět let, aby byl v souladu s politickým cyklem EP a EK.

I pohled jednotlivých evropských institucí na budoucnost VFR a PS se liší. **EP v posledních stanoviscích akcentuje potřebu budoucí silné PS či posílení územní dimenze. Na druhou stranu obhajuje i pětiletý VFR v souladu s politickým cyklem EP a EK.**

Evropský výbor regionů je také zastáncem silné PS s odpovídajícím rozpočtem, posílením územní dimenze a podporu PS opírá o tzv. Cohesion Alliance 2.0³, jejímž cílem je zajistit PS širokou podporu napříč členskými státy a klíčovými aktéry.

V případě EK je nejaktuálnějším vstupem do diskuse 9. kohezní zpráva z března 2024. **Ze stanovisek EK na různých diskusních fórech je patrný vnitřní nesoulad týkající se budoucího nastavení PS a VFR. Situaci komplikuje i přístup EK k vytváření nových nástrojů, které se překrývají s PS a navzájem si konkurují.** Co se týká budoucího nastavení PS, jsou zmiňovány prvky jako např. vytvoření jednoho fondu, jedno nařízení pokrývající všechny programy ve sdíleném řízení, jednoduchost a vyšší flexibilita nového VFR apod. **I když se jedná o myšlenky, které se zatím neopírají o konkrétní návrhy, některé z nich mohou mít zásadní dopady na budoucí podobu PS, a to včetně snížení alokace.**

Pozice členských států se postupně začínají utvářet, a to jak v rámci vstupů do **Strategické agendy EU 2024–2029⁴,** tak v rámci specifických uskupení. V tuto chvíli nejpokročilejší je společná deklarace ministrů odpovědných za PS iniciovaná ČR. **Do budoucna je nutné počítat s rozpočtovými omezeními ve všech členských státech (včetně ČR) a s možnou vnitřní nejednotností „pro-kohezních“ států, jakož i tlakem ze strany tzv. „spořivých států“.**

Vybrané zprávy hodnotící politiku soudržnosti

Před dvěma lety byla **skupina odborníků na vysoké úrovni požádána, aby provedla nezávislou analýzu dopadů PS.** Jejich zpráva byla zveřejněna v únoru 2024 (Zpráva High Level Group). I když

³ Aliance soudržnosti je koalice všech, kdo věří, že PS musí být i nadále pilířem budoucnosti EU.

⁴ Strategická Agenda EU 2024–2029 je plán Evropské unie pro stanovení priorit a směrů politiky na pětileté období, zaměřený na růst, bezpečnost, udržitelnost a globální vliv.

odborníci uznali význam PS při podpoře harmonického pokroku, prosazování hospodářského, sociálního a územního rozvoje v celé EU, dodávají také, že se **PS musí reformovat a více zaměřit na mobilizaci nevyužitého hospodářského potenciálu v EU.**

Podle **9. kohezní zprávy** z března 2024 PS přináší hmatatelné výsledky. Každý region v Evropě těžil z investic financovaných EU. Některé problémy však přetrvávají. **Konvergence na národní úrovni skrývá vnitřní rozdíly a některé regiony** (např. ve Francii, Španělsku, ale i Německu) **se dostaly do rozvojové pasti a zažívají hospodářskou stagnaci.** Aby bylo možné pokračovat v dosahování hospodářského pokroku v regionech EU, **musí se PS přizpůsobit a v určitých oblastech modernizovat.**

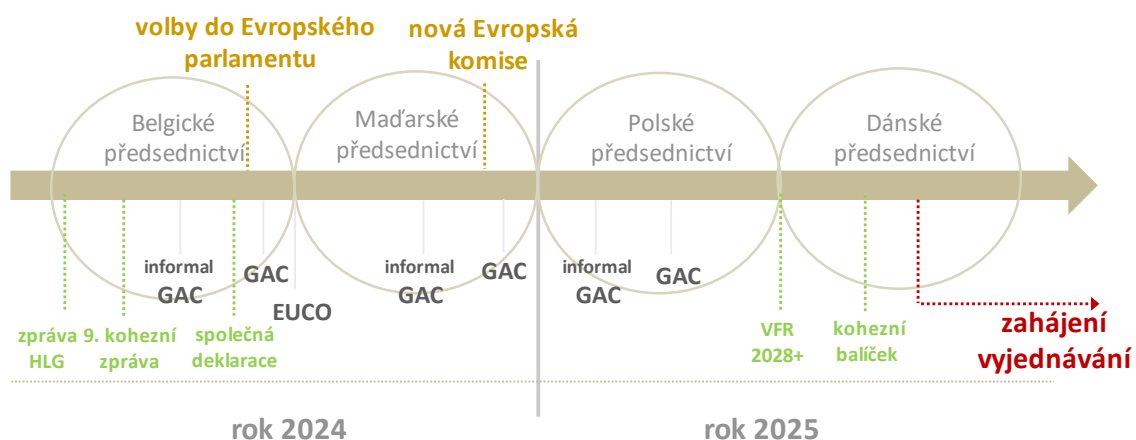
Enrico Letta, bývalý předseda italské vlády, byl v roce 2023 pověřen Evropskou radou k vypracování nezávislé **zprávy k budoucnosti vnitřního trhu EU.** Základní myšlenkou jeho zprávy z dubna 2024 je potřeba „nového vnitřního trhu“. Ve zprávě upozorňuje Enrico Letta na to, že jakýkoli rozvoj vnitřního trhu musí zahrnovat i sociální dimenzi, zajišťující sociální spravedlnost a kohezi podporující inkluzivní prosperitu, rovné příležitosti, práva zaměstnanců a sociální ochranu. Rovněž zmiňuje, že **PS je klíčová pro úspěch jednotného trhu.**

Harmonogram vyjednávání

Výsledky voleb do EP a vytvoření nové EK budou klíčovým milníkem pro přípravu nového VFR a kohezní legislativy. Především pak s ustanovením nové EK naberou práce na přípravě nového VFR a kohezní legislativy na intenzitě. Dalším faktorem bylo přijetí Strategické agendy 2024–2029 na červnové Evropské radě. **Zveřejnění návrhu VFR, ke kterému musí dojít před 1. 7. 2025, lze očekávat v průběhu polského předsednictví v Radě EU.** Poté by mohlo dojít i ke **zveřejnění návrhu legislativy k PS po roce 2027**, čímž bude zahájeno „oficiální“ vyjednávání (viz schéma).

V průběhu roku 2024 a 2025 se budou konat důležitá jednání Rady pro obecné záležitosti (GAC), na které se připravují mandáty za ČR. Je nezbytné prezentovat jednotnou pozici ČR k PS i na těchto jednáních a snažit se prosadit ukotvené představy a návrhy.

Schéma– Harmonogram vyjednávání

Zdroj: MMR

4. HLAVNÍ PRIORITY ČR

Základní principy politiky soudržnosti

Společným cílem PS je zajistit, aby všechny regiony měly šanci se rozvíjet a dosáhnout podobné úrovně ekonomické a sociální úspěšnosti. Podporovány by měly být všechny regiony, přičemž posílení hospodářské interakce mezi těmi dynamičtějšími a zranitelnějšími je pro dosažení konvergence stěžejní. PS by se měla zaměřit na několik základních cílů, které reagují na současné i budoucí výzvy a potřeby regionů EU.

Zachování silné a investiční PS je zásadní. Dlouhodobé investice a strukturální reformy jsou klíčové pro podporu konvergence regionů a celkového hospodářského růstu EU. Finanční podpora by měla být nejen dostatečná, ale také účinná. **PS by se měla více zaměřit na dosahování stanovených cílů/výsledků.**

Zavedení a zejména respektování **principu „neškodit kohezi“** je důležitým krokem k zajištění, že **ostatní politiky a nástroje EU neoslabí dosažené nebo plánované úspěchy v oblasti konvergence regionů.** Zároveň to znamená, že všechny nové politiky a nástroje musí být navrženy tak, aby podporovaly, nikoli poškozovaly snahu PS o snižování rozdílů mezi regiony.

PS po roce 2027 by měla stavět na několika klíčových principech. Zaprvé, tato politika **posiluje evropskou integraci a pomáhá budovat odolnost členských států a regionů zejména vůči negativním sociálním, hospodářským a geopolitickým trendům (včetně neočekávaných krizí).** Přibližuje evropské hodnoty občanům, posiluje demokracii, zajišťuje ekonomickou a sociální bezpečnost a přispívá k otevřené strategické autonomii EU. Zadruhé, konvergence by měla být jednou z hlavních strategických priorit EU. **Cíle konvergence by měly být začleněny do různých politik a nástrojů EU.** Za třetí, **PS zvyšuje efektivitu a konkurenceschopnost jednotného trhu,** což zajišťuje, že všechny členské státy mohou plně využívat ekonomické příležitosti, které EU nabízí.

EU čelí naléhavým výzvám, z nichž některé nemají v její historii obdoby. PS se tak musí neustále přizpůsobovat novým podmínkám. Geopolitická situace, zejména válka na Ukrajině, má výrazný dopad na evropské regiony a tím pádem i na PS. **Regiony zasažené dopady ruské agrese vůči Ukrajině čelí specifickým výzvám.** Tato situace zdůrazňuje **potřebu posílení soudržnosti a solidarity uvnitř EU, aby se zajistila stabilita a bezpečnost těchto regionů.** Je důležité, aby PS nadále zahrnovala opatření na podporu těchto oblastí.

Otázky solidarity a zajištění bezpečnosti budou aktuální také v souvislosti s rozšířením EU o nové členské státy, což bude mít významný vliv i na PS. **ČR by měla rozšiřování EU podporovat a přispět k tomu, aby budoucí PS v tomto ohledu využila procesy a zkušenosti z předešlých rozšíření v letech 2004–2013.**

Rozpočet pro politiku soudržnosti

Konvergence regionů EU je předpokladem silné a robustní EU, a proto je nutné pro PS zajistit adekvátní rozpočet v rámci příštího VFR, který zohlední klíčové potřeby regionů, současné a budoucí výzvy v rámci EU, včetně možnosti budoucího rozšíření EU. Dále by v PS po roce 2027 mělo být rozdělení alokací nadále vázáno na kategorie regionů a HDP.

Aby byla zajištěna kontinuita podpory mezi rozpočtovými obdobími, měly by být **příděly pro jednotlivé členské státy co nejstabilnější. ČR nicméně předpokládá, že v souladu s trendem posledních programových období se bude alokace PS i nadále snižovat.** Tento fakt tak bude nutné brát v úvahu nejen při stanovování priorit, ale také při rozhodování o možných formách podpory a konkrétních nástrojích tak, aby bylo možné lépe zacílit zdroje a úsilí na klíčové oblasti nebo opatření s největším potenciálem pro dosažení cílů PS.

Strukturální reformy

Celá EU aktuálně čelí mnohým výzvám a krizím, které budou vyžadovat strukturální změny. S ohledem na dlouhodobý charakter PS a na její historickou zkušenost se strukturálními reformami se intenzivnější propojení těchto dvou oblastí jeví jako logický krok. **PS by měla aktivně podporovat provázání reforem se strategickými investicemi,** které pak mohou přispět ke zvýšení produktivity a stimulaci udržitelného růstu na úrovni členských zemí, regionů i celé EU.

Mezi nejvýznamnější strukturální výzvy patří zelená a digitální transformace. Jejich působení může mít, vzhledem k různým výchozím pozicím regionů, asymetrické dopady. Cíle PS by též měly přispívat ke konkurenceschopnosti regionů, reagovat na socioekonomické dopady digitalizace a automatizace, podporovat investice do bezpečnosti a mobility. Z tohoto důvodu je nutné klást důraz na využití řešení, která jsou šitá na míru a u kterých bude poskytnuta určitá míra flexibility pro daný územní celek. **Obě zmíněné výzvy jsou zásadně provázány s trendy demografického vývoje a predikcemi v této oblasti, přičemž tyto trendy jsou samy o sobě další strukturální výzvou.** Prudký pokles populace v produktivním věku, nedostatek pracovní síly a zejména nízký počet kvalifikovaných pracovníků se specifickými dovednostmi navázanými na digitální a zelenou transformaci, mohou být považovány (jak vyplývá z publikovaných zpráv – viz kapitola 3) za potenciální překážky při adaptování se na nové podmínky dané těmito transformacemi. V regionech, které jsou intenzivněji zasaženy negativními demografickými změnami (včetně odlivu mozků a talentů, talentových rozvojových pastí), pak může být dopad těchto transformací, namísto od zamýšleného přínosu příležitostí, negativní. Z tohoto důvodu je třeba hledat dlouhodobá a stabilitu poskytující řešení, která reformy nabízí, včetně zohlednění oblasti jak zdravotních, tak sociálních služeb.

Pro přijetí a efektivitu přístupů, které jsou šité na míru, je nezbytné mít mj. silné a aktivní instituce, dobrou správu, kvalitní administrativní kapacity a schopnost participativně zapojit relevantní partnery do strategického plánování na evropské i národní úrovni. **Budování institucionálních a administrativních kapacit je tak předpokladem úspěšné implementace PS, která k nim zároveň dlouhodobě přispívá** (včetně spill-over efektu do národní správy). Ze zpráv vydaných na úrovni EU (viz kapitola 3) a evaluací provedených MMR vyplývá, že kvalita institucí je rozdílná nejen napříč EU, ale i v ČR. Zlepšování fungování institucí vyžaduje posílení místní samosprávy, zvýšení zapojení zainteresovaných stran na základě partnerského přístupu, včetně občanské společnosti a **nastavení systému participace, integrace přidané hodnoty organizované občanské společnosti a faktické naplňování participace – principu partnerství.** Kromě administrativní kapacity by bylo vhodné přistoupit také ke zlepšení sběru a analýzy dat na podporu přístupu k PS založeného na důkazech.

Sdílené řízení a princip partnerství

Sdílené řízení znamená, že odpovědnost za řízení fondů EU nese EK i členské státy. **Cílem sdíleného řízení je zajistit, aby rozhodnutí byla přijímána co nejbližší občanům a aby opatření na úrovni EU byla odůvodněná s ohledem na vnitrostátní, regionální a místní potřeby.** Tyto potřeby musí vycházet zdola nahoru, tedy z obcí, měst, regionů a z faktického naplňování participace členských států směrem k EK.

Důležitým aspektem je, že **sdílené řízení funguje na základě zásady partnerství a participace**, podle níž by měli být partneři a zúčastněné strany zapojeni do všech fází realizace od plánování až po provádění, monitorování a hodnocení.

Sdílené řízení zvyšuje pocit odpovědnosti za cíle EU, jelikož členské státy a EK sdílejí rozhodovací pravomoc a odpovědnost a programy financují společně. **Sdílené řízení by mělo být založeno na vzájemné důvěře a jasném a vyváženém rozdělení úkolů a odpovědností mezi EK a členské státy s cílem usnadnit provádění PS. Sdílené řízení by proto mělo být zachováno i pro PS po roce 2027.**

Lidské zdroje

Přínos PS pro konkurenceschopnost EU a jejích regionů je třeba podporovat prostřednictvím investic do lidského kapitálu. **Investice do vzdělání hrají zásadní roli v podpoře inovací. Jsou klíčové pro vytvoření kvalifikované, odolné a přizpůsobivé pracovní síly, která je pro udržitelnou inovaci a ekonomický rozvoj nezbytná.** Současná technologická i zelená transformace vyžaduje kvalifikovanou pracovní sílu, která bude schopna čelit novým sociálním a ekonomickým výzvám.

Oblast lidských zdrojů také zásadně souvisí s problematikou reforem, budováním institucionálních kapacit a kompetencí státu i regionů. **Důraz musí být kladen na strategické plánování, efektivní řízení, spolupráci a výměnu zkušeností (na všech úrovních, včetně evropské). Dále je třeba dbát na adekvátnost, stabilitu a odbornost administrativních kapacit na všech úrovních rozvoje, včetně podpory kapacity absorpční.**

Flexibilita politiky soudržnosti

Současné nastavení tematické koncentrace v kombinaci s příspěvkem ke klimatickému cíli neposkytuje dostatečnou flexibilitu pro řešení potřeb regionů. I současné studie zaměřené na regiony v rozvojové pasti, zasažené odlivem mozků, řešící negativní dopady demografické změny apod. do určité míry poukazují na příliš striktní tematickou koncentraci, která omezuje možnosti zohlednění specifické situace regionů. **Je proto vhodné, aby byla PS po roce 2027 více flexibilní a umožnila řešení skutečných potřeb regionů, která povedou k jejich rozvoji.**

PS prokázala zejména v průběhu programového období 2014–2020 svou schopnost reagovat poměrně pružně na krize a neočekávané události, které nastaly (COVID–19, migrační a energetická krize). To potvrdily i závěry ex-post evaluace EK. I přesto, že má PS dlouhodobou povahu a není primárním nástrojem pro řešení krizí, je vhodné využít současné zkušenosti a zajistit, aby **schopnost PS pružně reagovat na podobné události byla součástí kohezní legislativy a nastavení od počátku programového období.**

Podpora obcí, měst a regionů

PS by měla být politikou pro všechny regiony EU, protože dokáže vhodně reagovat na širokou škálu problémů jak v rozvinutých, tak v zaostávajících regionech. Měla by i nadále pomáhat harmonickému rozvoji regionů, připravit je na současné i budoucí výzvy a zajistit jejich odolnost vůči jejich působení a adekvátní reakci na ně.

Mnoho regionů stále zaostává za moderními vývojovými trendy a často jsou takové regiony uvězněny v dlouhých obdobích nedostatečného rozvoje (tzv. „pastech středních příjmů“). **Zaostávajícím regionům je skutečně potřeba věnovat v PS zvláštní pozornost, neboť trpí různými strukturálními, příp. jinými závažnými dopady a nerovnováhou. Podpora těchto regionů bude vyžadovat vyčlenění finančních prostředků poskytovaných EU a zapojení územně specifických nástrojů podpory** (např. výrazné posílení absorpční kapacity pro čerpání disponibilních zdrojů) **i v budoucnu**. V této souvislosti je rovněž potřeba pokračovat v cílené podpoře regionů se specifickými potřebami transformace. V případě ČR se jedná o Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj. Jejich rozvoji by měly napomoci komplexní plány rozvoje, které, stejně jako ve stávajícím období, bude nutné vytvořit, realizovat a vyhodnocovat s ohledem na potřeby a možnosti těchto regionů, respektovat princip partnerství a zapojit místní aktéry do všech uvedených aktivit. Jako příklad potenciálu opustit pozici zaostávajícího regionu se ukazuje např. Moravskoslezský kraj, kde výše uvedené nástroje prokázaly svou funkčnost.

Jako osvědčený princip v PS je třeba i nadále rozvíjet místně orientovaný přístup a začít jej více využívat v reálné implementaci. Měl by se opírat o integrovanou strategii daného území, propojovat potenciály obcí, měst a regionů pro zlepšení kvality veřejných služeb a rozvoje. Je potřebné využít jedinečné silné stránky a výzvy jednotlivých obcí, měst a regionů s využitím místních odborných znalostí. Místně orientovaný přístup aplikovaný v PS po roce 2027 by měl organicky navázat, zachovat a rozvíjet doposud uplatňované integrované nástroje a přístupy v území, využít jejich dobré zkušenosti a přispět tak k harmonickému rozvoji dotčených území. Jako vhodný způsob podpory metropolitních regionů a městských aglomerací v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+ se již v několika obdobích ukázalo zaměření integrovaných územních investic právě na tyto regiony. Do budoucna by se podpora aktivit v těchto regionech měla ještě více provázet se strategickými prioritami EU (digitalizace, změna klimatu, energetická efektivita, podpora inovací apod.). Dalším příkladem úspěšného působení integrovaného nástroje je komunitně vedený místní rozvoj.

9. kohezní zpráva na jedné straně oceňuje konvergenční tendence na úrovni EU a členských států, nicméně na straně druhé konstatuje také divergenční tendence na nižších úrovních. V případě ČR jsou to jednak problémy Karlovarského a Ústeckého kraje, jednak problémy rozdílného vývoje uvnitř krajů, kde zejména v jejich okrajových oblastech sledujeme tendenci k periferizaci, přestože jádrová oblast kraje vykazuje téměř výhradně pozitivní tendence. Podpora by měla být věnována také venkovským oblastem při posilování vazeb město – venkov.

Má-li se PS držet svých hlavních tezí a zajišťovat harmonický rozvoj území, je nutno umožnit jejím prostřednictvím řešit i tyto problémy, protože dopady mohou být nepříznivé jak pro národní úroveň, tak pro celou EU (rozvojové pasti, regionálně podmíněná nespokojenost, odstředivé tendence regionů apod.). V debatě s územními partnery bude nutno věnovat tomuto negativnímu trendu mimořádnou pozornost a zvážit využití funkčního, nejlépe integrovaného nástroje, i v tomto případě.

Programy Interreg

Státní hranice mezi členskými státy omezují rozvojový potenciál příhraničních regionů a jsou překážkami pro jejich integraci v rámci EU. Nevytvářejí přitom pouze bariéry fyzické v podobě nedostatečně propojené infrastruktury, ale také bariéry „měkké“ které omezují např. ekonomickou aktivitu nebo poskytování veřejných služeb přes hranici. Z těchto důvodů tak **hranice současně představují nevyužitý potenciál pro rozvoj těchto regionů. Přeshraniční spolupráce realizovaná prostřednictvím programů Interreg nabízí těmto regionům EU možnosti, jak tyto problémy řešit,** a otevírá další prostor pro jejich podporu. **Zároveň významně přispívá k integraci EU,** protože pomáhá budovat vzájemnou důvěru a porozumění mezi obyvateli příhraničních oblastí. S ohledem na tyto významné přínosy je důležité, aby **pro budoucí programy přeshraniční spolupráce existovala větší flexibilita, co se týče jejich zaměření a aby očekávané snížení alokace pro PS mělo co nejmenší dopady na programy Interreg.**

Neméně důležitá je **nadnárodní a meziregionální spolupráce** realizovaná v rámci širších geografických oblastí v rámci EU. **Ta přináší regionům možnosti společně hledat řešení obdobných problémů, se kterými se potýkají, sdílet know-how a zkušenosti a navazovat strategické spolupráce.** Všechny tyto komponenty programů Interreg tak přispívají k posilování soudržnosti EU a mají jasnou evropskou přidanou hodnotu. **Proto by měly mít své pevné místo v rámci PS a sdíleného řízení i po roce 2027.**

Finanční nástroje

ČR podporuje diskusi vedoucí k širšímu využívání finančních nástrojů v rámci budoucí PS. Tento přístup má za cíl zvýšit efektivitu využívání finančních zdrojů a dosáhnout dlouhodobých ekonomických přínosů. Tradičně používané granty poskytují okamžitou finanční podporu, ale často nevedou k dlouhodobé finanční soběstačnosti příjemců. Oproti tomu **finanční nástroje, jako jsou půjčky, revolvingové fondy a záruky, zvyšují efektivitu využívání veřejných prostředků tím, že podporují investice zajišťující jejich větší návratnost.** Tento cyklus umožňuje opětovné použití prostředků a jejich trvalou dostupnost pro další projekty a zvyšuje celkový dopad finanční podpory.

ČR podporuje využívání finančních nástrojů v PS tam, kde je jejich proveditelnost a vhodnost životaschopná a přiměřená, s cílem zvýšit efektivitu finančních zdrojů a maximalizovat efekty PS. To je důležité i vzhledem k očekávanému poklesu alokace PS v budoucím období.

Je nezbytné udržovat legislativu v oblasti finančních nástrojů co nejjednodušší a nejstabilnější. Současně je nutné snižovat administrativní zátěž pro správce fondů, finanční zprostředkovatele a konečné příjemce. Stabilní a předvídatelné legislativní prostředí umožňuje lepší plánování a realizaci projektů, což opět vede k vyšší míře úspěšnosti a efektivity.

Zjednodušení pravidel

ČR má dlouhodobé zkušenosti s implementací PS. Je klíčové dosavadní zkušenosti využít a pokračovat ve spolupráci s partnery **v úsilí směřujícím ke zjednodušení využívání fondů.** Společným cílem je snížení administrativní zátěže na všech úrovních. **Pozornost by měla být zaměřena na ta evropská a národní pravidla, jejichž forma způsobuje nejednoznačnost výkladu, a která brání**

zjednodušování správy fondů (např. pravidla pro určování malých a středních podniků a pravidla způsobilosti).

Hospodářské, sociální a územní soudržnosti nelze dosáhnout bez jiných politik, které zohledňují nerovnoměrný územní dopad. **Budování mostů mezi PS a ostatními politikami EU a vnitrostátními politikami posiluje jejich schopnost realizovat své cíle. Je však potřeba vyvarovat se vytváření podobných ad hoc nástrojů na úrovni EU, které způsobují překrývání mezi politikami EU/nástroji a vedou k roztržštěnosti** úsilí o dosažení cílů EU (potažmo ČR), **nadměrné administrativní zátěži** při plánování a nastavování hranic mezi podporami a zbytečné složitosti pro příjemce a úřady, kteří se nedokážou v podpoře řádně zorientovat. Před zaváděním nových nástrojů na úrovni EU je nezbytné pečlivě prozkoumat jejich přínosy a efektivitu.

Větší zaměření PS na výkonnostně orientovaný přístup by mohl v některých případech vést k redukci administrativní zátěže a zvýšení efektivity využívání fondů. Nicméně využití tohoto přístupu má svá úskalí a limity. Nelze jej automaticky přebírat a je na místě jistá obezřetnost a **důkladné vyhodnocení pro jeho použití**.

Vyhodnocení stávajících a nových přístupů k financování, které nejsou spojeny s náklady, by mohlo být další cestou ke zjednodušování. **Využití zjednodušených metod vykazování nákladů se v praxi v ČR vyzkoušelo, osvědčilo a jeho širší využití tam, kde je to možné a vhodné, by mohlo pomoci snížit administrativní zátěž kladenou jak na příjemce, tak řídicí orgány operačních programů** (ale také orgány zajišťující kontrolu a audit).

5. ZÁVĚR

Rok 2023 završil 30 let jednotného trhu a rok 2024 20 let od rozšíření EU v roce 2004. **Země, které tehdy vstoupily do EU (včetně ČR), zaznamenaly nárůst HDP na obyvatele z 52 % (rok 2004) na téměř 80 % (rok 2023) průměru EU. K tomuto výsledku bezpochyby významně přispěla i PS.**

Diskuse na úrovni EU a dosud vydané odborné zprávy potvrzují, že PS má velký význam při podpoře harmonického pokroku, prosazování hospodářského, sociálního a územního rozvoje pro celou EU. Zároveň panuje shoda nad tím, že je potřeba, s ohledem na aktuální výzvy spojené s klimatickou krizí, digitální transformací, globální konkurencí a demografickými změnami, PS modernizovat.

MMR, jakožto gestor za oblast PS v ČR, zahájil debatu s partnery na téma podoby PS po roce 2027 již v roce 2023 a **bude v ní pokračovat na všech úrovních** prostřednictvím platform, kulatých stolů, konferencí a jednání. Cílem bude se **včas a kvalitně připravit na zveřejnění VFR a legislativy pro PS po roce 2027**, které lze očekávat v příštím roce v průběhu polského, resp. dánského předsednictvím v Radě EU.

Tento materiál shrnuje obecně **dosavadní představy ČR o podobě PS po roce 2027, které byly sděleny EK prostřednictvím dopisu a deklaráce.** Jednotlivé priority z kapitoly 4, případně další priority, které vyplynou v průběhu diskusí, je vhodné **dále rozpracovat do konkrétnější podoby tak, aby byla ČR dostatečně argumentačně vybavena a připravena prosadit své návrhy vůči EK a ostatním členským státům v rámci vyjednávání.**

Je nezbytné, aby **PS byla nadále silnou a investiční politikou**, pro kterou jsou **vyčleněny v rozpočtu EU adekvátní prostředky**, a aby byla utvářena v rámci **sdíleného řízení na principu partnerství mezi EU a členskými státy**. PS by měla být tvořena flexibilně tak, aby podporovala **všechny regiony a jejich potřeby**, které jsou podmíněny místem, lidmi a potenciálem. **PS musí být sladěna s ostatními politikami na národní a EU úrovni, být jednodušší a uživatelsky přívětivější.** ČR se musí **lépe připravit na přechod od tradičních grantových schémat (dotací) k udržitelnějším a návratným formám podpory** jako jsou například úvěry či záruky, neboť trend snižování alokace pro ČR v rámci PS bude bezesporu pokračovat.

V neposlední řadě je potřeba **podporovat dostatečné, stabilní a kvalitní administrativní a institucionální kapacity na všech úrovních.** Je nutné mít na zřeteli efektivní strategické plánování, spolupráci a komunikaci stakeholderů tak, aby žadatelé (resp. příjemci) byli schopni zpracovat a předložit kvalitní projekty naplňující společné představy a cíle PS po roce 2027.

6. SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie
EUCO	Evropská rada
GAC	Rada pro obecné záležitosti
HDP	Hrubý domácí produkt
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
PS	Politika soudržnosti
VFR	Víceletý finanční rámec

7. PŘÍLOHY

1. Dopis místopředsedy vlády a ministra pro místní rozvoj Ivana Bartoše evropské komisařce pro soudržnost a reformy Elisu Ferreiru, únor 2024.
2. Společné prohlášení ministrů odpovědných za politiku soudržnosti, Praha, květen 2024.

Ivan Bartoš

Deputy Prime Minister for Digitization and Minister of Regional Development

Date

14 February 2024

Ref. No.

MMR-11559/2024-27

Dear Commissioner,

following my previous response to your letter dated February 23, 2023 (Ares(2023)1709536) concerning the continuation of political debates and the opening of the new dialogue on the future of cohesion policy, I am writing to you to introduce our national priorities for the post 2027 period.

The principle of partnership and joint discussion is essential point for us, and therefore we have actively engaged in various platforms that involve a broad spectrum of relevant partners and stakeholders. These initiatives facilitate national discussions, ensuring a comprehensive understanding of our common vision for the upcoming period. Moreover, we have recently conducted in-depth evaluations to assess the impact of EU funds in the previous programming period. These evaluations serve as valuable inputs for shaping our decisions regarding the effective use of cohesion policy resources in the future.

I would like to focus now on specific aspects that have emerged from our discussions at national level.

We firmly believe that **maintaining a robust and adequately financed cohesion policy post 2027** is an imperative, especially given the current post-pandemic and geopolitical circumstances and an expected enlargement of the EU. We advocate for a strong investment policy characterized by clear political commitment and a partnership principle that involves all key stakeholders, embracing the concept of shared management.

Considering the responses to various crises in recent years, it is important to emphasize the **long-term nature of cohesion policy**. It is committed to sustaining a long-term investment

policy that does not compromise its fundamental objective of promoting the convergence of EU regions. Therefore, cohesion policy should revert to its original regional nature, focusing on a place-based approach and also on leveraging integrated tools for implementation, such as ITIs and CLLDs, in which I believe the Czech Republic is a leader in the EU and can offer its good experience. However, given the unpredictability of potential future crises, it is desirable to enhance the capacity of cohesion policy funds to ensure a prompt and adequate response when necessary.

Cohesion policy should therefore actively **endorse investments and structural reforms** that can effectively contribute to the enhancement of investment conditions. This strategic support is essential for fostering productivity and catalysing the competitiveness and growth of both the EU regions as well as the entire EU.

The introduction of the "**do no harm to cohesion**" principle in the 8th Cohesion Report is welcomed by the Czech Republic. We must emphasize that cohesion policy, as the primary EU policy supporting inter-regional and international convergence, should not be undermined by other EU policies and instruments. The principle of "do no harm to cohesion" must extend to ensuring that the convergence of EU regions is taken into account in the formulation of other EU policies and instruments, promoting complementarity and synergies rather than overlaps and competition.

Our commitment to efficiency and effectiveness in the use of funds underscores our priority that **new instruments should only be created when existing ones are inadequate**. Under such circumstances, we firmly endorse the flexibility in deploying these new instruments, along with their dedicated financial allocation, and we also support the use of the existing implementation structure and established processes.

In the ongoing discussions concerning the **definition of categories of regions** and their correlation with volume, intensity and form of support, as well as the eligibility of expenses, we support preserving the current concept based mainly on GDP per capita. While we acknowledge the need for the cohesion policy to address current challenges, we believe that continuity of existing categories of regions is not in contradiction with this demand. The multiplicity of challenges faced by regions – such as development traps, transitional phases, and brain drain – underlines the need for a more pronounced place-based aspect in our policy. This need is closely connected to thematic concentration requirements and reveals an apparent shift in cohesion policy towards a sectoral rather than a territorial focus. Our primary objective in moving forward is to strike a delicate balance between a place-based and sectorial approach, ensuring a holistic and effective policy framework.

Thematic concentration and "green" limits significantly influence the direction of EU funds at national level. Even though we understand and agree with the importance of these European goals, we strongly support a more place-based strategy that allows for greater flexibility in addressing the specific needs of individual regions. The approach of "one size fits all" does not serve the purpose of convergence of the regions facing various challenges and, after all, does not lead to successful fulfilment of EU targets.

The **future of the just transition funding** is also very important to us since the structural challenges linked to the green and digital transformation will have higher impact on specific regions. Therefore, we propose to continue with some form of this support, integrated into shared management with other cohesion funds and secured with adequate funding.

Regarding **the green and digital transition**, we are of the opinion that **to ensure adequate effects of state aid**, it is necessary to focus on the applicability of the relevant rules, the clarity of their interpretation in practice and their simplification. It is necessary to focus on the interpretation and simpler application of relevant legislation, especially in the area of research, development and innovation or strategic projects as the rules are currently so complex that their complicated applicability has a negative impact on the competitiveness of the EU in general.

In light of the growing fiscal constraints faced by public finance, there is an imminent need to adopt an economically reasonable approach to future use of EU funding. In this context, gradual shift **from traditional grants towards more sustainable and repayable forms of support** seems a possible way to explore, particularly in areas where such an approach is suitable. We stand ready to engage in a debate concerning the wider use of financial instruments in targeted areas that support economically sustainable activities.

We also recommend assessing the possible benefits of a future cohesion policy from its stronger **orientation towards results- and performance-oriented approach** where appropriate, which could lead to reducing administrative burden, while taking into account all lessons learned (negative and positive) from the implementation of Recovery and resilience facility.

Following the experience from previous programming periods, we also note that the **timely approval of both the basic strategic document for the period** (Partnership Agreement) **and the individual programmes** would contribute to successful fulfilment of the objectives and priorities of the next programming period.

In this context, I would also like to **recall the conclusions of the Council** approved during the Czech presidency and referring to the above-mentioned topics, such as the territorial approach or new instruments.

Dear Elisa, I would like to take this opportunity to invite you cordially to a key event of the Czech V4 Presidency – **the ministerial meeting to be held on 13–14 May 2024 in Prague**. As I informed you earlier, the political debate will focus on the future of cohesion policy, with possible adoption of a joint declaration as an outcome. Given the invaluable role of the European Commission in the debate on the shape of cohesion policy after 2027, I would very much appreciate your presence in Prague at this occasion and the opportunity to discuss with you the future aspects of this policy.

Dear Elisa, I am firmly convinced that through our collaborative efforts and mutual cooperation we will be able to formulate a shared vision for the future cohesion policy and to deliver it successfully in the forthcoming years.

Yours sincerely,

Ms Elisa Ferreira

Commissioner for Cohesion and Reforms

European Commission

Rue de la Loi / Wetstraat 200

1049 Bruxelles/Brussels

Belgium

THE JOINT DECLARATION OF MINISTERS RESPONSIBLE FOR COHESION POLICY

PRAGUE, MAY 2024

In unity and recognition of the pivotal role of cohesion policy in fostering sustainable development and competitiveness across the European Union (EU) and driving structural change in its regions, we, the ministers responsible for cohesion policy, underline that keeping and strengthening cohesion policy, with appropriate administrative capacity at all levels, is a must and therefore we declare our shared will to shaping its future beyond 2027. We come together with a resolute will to cooperate, contributing collectively to maintaining and promoting the Treaty objectives of economic, social and territorial cohesion in order to support the structural transformation of all Member States and EU regions and building their resilience.

Emphasizing the need for transparency, simplicity, efficiency, flexibility and predictability, we express our readiness to work collaboratively on a future legislative framework that aligns with our common vision for a more cohesive and resilient EU. Through this joint declaration, we express shared responsibility, aiming for overall harmonious development and prosperity across all Member States and EU regions. We, the ministers:

The role of cohesion in the development of the European Union

1. REMIND that cohesion is the engine of the European integration, builds resilience of the EU Member States and regions, bringing the EU and the European values closer to its citizens, contributing to reinforcing democracy, to ensuring the economic and social security and to the open strategic autonomy of the EU.
2. CONSIDER that convergence of the EU regions and within EU should be one of the core priorities and CALL for the integration of the convergence objectives into various policies and instruments.
3. REMIND that cohesion policy is a fundamental and EU investment policy and plays a crucial role in promoting convergence, common European competitiveness and in reducing economic, social and territorial disparities among EU regions.
4. HIGHLIGHT that cohesion policy enhances the efficiency and competitiveness of the Single Market, contributing significantly to the creation of a level playing field within the Single Market and to its proper functioning, ensuring that all Member States can fully participate in and benefit from the shared economic opportunities, thus reinforcing the core principles of solidarity and unity in the EU.
5. UNDERLINE that cohesion policy is also a necessary catalyst for a successful implementation of the other EU policies and instruments in order to make EU fit for the future.
6. ARE OF THE OPINION that the “do no harm to cohesion” principle should be understood as a way of how the convergence of the EU regions is respected across different EU policies and instruments aiming to avoid any negative effects on the convergence already achieved or projected for the future.
 - a. INVITE the Commission to assess the impacts of EU instruments and policies on convergence for EU, Member States and regions as one of the criteria in the process of impact assessment;
 - b. CALL FOR a systematic use of Territorial Impact Assessments (TIA), ensuring that every legislative proposal is accompanied by a TIA necessity check foreseen in the Better Regulation Guidelines.

The main aspects of cohesion policy post 2027

7. RECOGNIZE the long-term nature of cohesion policy and INSIST that cohesion policy should preserve the role of main EU investment policy fulfilling its primary objectives to reduce disparities between the levels of development of the various regions. STRESS the ability of cohesion policy to adapt to changing circumstances and conditions while pursuing its long-term objectives.
8. STRESS that shared management as a cornerstone of cohesion policy, underlining its significance as an expression of political commitment and the partnership principle, facilitating the active involvement of all relevant stakeholders and increasing their ownership, shall continue in the future. HIGHLIGHT that shared management should be based on mutual trust and a clear and well-balanced division of tasks and responsibilities between the European Commission and Member States in order to facilitate implementation of tailor-made cohesion policy.
9. POINT OUT that subsidiarity principle should be further respected and EMPHASIZE that an inclusive response to bottom-up needs and priorities, coming from Member States, EU regions and cities, needs to be strengthened.

10. HIGHLIGHT that the quality of governance and administrative capacity at all levels is a key prerequisite for efficient implementation of structural reforms and investments, therefore, the support of re/up-skilling and building of administrative capacities at all levels should be part of cohesion policy in the future.
11. SUPPORT further use of smart and simplified integrated territorial approaches in cohesion policy to allow design of place sensitive investment measures and programmes.

The scope of cohesion policy post 2027

12. CALL FOR cohesion policy to continue to actively support investments and relevant structural reforms in line with Member States priorities in order to promote sustainable development and growth in Member States and EU regions. STRESS that this strategic support is crucial to boosting competitiveness and productivity.
13. REMAIN COMMITTED to contributing towards European priorities, but at the same time RECOGNIZE the need of more simplified and flexible thematic concentration and climate earmarking that should allow cohesion policy to be more tailor-made and responsive to the needs of diversified territories and their citizens.
14. ARE CONVINCED that cohesion policy is a policy for all EU regions, helping to boost their resilience and diminish the risk of their fall into the so-called development trap. STRESS that special attention must be paid to supporting less developed and specific types of regions and their needs, as these regions suffer from various structural or other serious impacts and imbalances such as the risk of poverty and social exclusion.
15. NOTE that structural challenges linked to the green and digital transformation and adjustment to the lack of human capital equipped with the skills needed for these transformations have severe impact on specific regions. RECOMMEND continuing to support just transition, enabling to combine soft and investment activities to develop complex transformation, integrated into traditional cohesion policy funds.
16. RECALL the considerable impact of climate change on Member States and EU regions and ARE OF THE OPINION that cohesion policy should continue supporting climate related spending in the future based on specific needs of Member States and EU region.
17. EMPHASIZE that demographic challenges such as the negative demographic trend, labour shortages, ageing population, depopulation and talent drain significantly deepen the existing disparities across the regions and hinder the resource productivity of the economy, hampering cohesion, competitiveness and growth. CALL FOR cohesion policy to address demography as one of the future goals.
18. HIGHLIGHT the role of cohesion policy for the EU and regional competitiveness, by investing in human capital and knowledge. ARE AWARE that the current technology transformation requires a skilled workforce to face the new social and economic challenges as well as engaging the regional potential.
19. POINT OUT that the geopolitical situation and geographical location are important factors having an impact on harmonious development of Member States and EU regions. CALL FOR considering the disproportionate effects on Member States exposed to negative impacts of Russian aggression and geopolitical risks on Member States and EU regions, taking into account specific situation namely of those:
 - a. bordering the aggressor countries thus facing significant negative economic, social, security and territorial impacts;
 - b. sharing the borders with Ukraine dealing with related consequences.

EMPHASIZE the importance of strengthening the broadly understood resilience of regions as a condition for their long-term and lasting security as well as securing supply chains within European market to avoid undermining EU regions' convergence.
20. ARE OF THE OPINION that cooperation across national borders offers EU regions an additional opportunity to strengthen their development, therefore UNDERLINE the important role of Interreg with a clear European added value enhancing cross-border, trans-national and interregional cooperation and thus contributing to EU cohesion.
21. POINT OUT that all four strands of Interreg proved their relevance and CALL for their maintaining as well as implementation under shared management.

The financial aspects of cohesion policy post 2027

22. RECOGNIZE that the convergence of EU regions is a prerequisite for a strong and robust EU and therefore EMPHASIZE the necessity to ensure adequate budget for cohesion policy within the next multiannual financial framework reflecting the substantial needs and challenges within the EU, including the future enlargement.
23. ARE OF THE OPINION that the current concept of categories of regions, with GDP per capita as the main criterion should be preserved, while STRESSING the need for increased flexibility in the implementation at national level to enable more targeted solutions and the application of a place-based approach.
24. HIGHLIGHT in this context that in order to ensure continuity of support among budgetary periods, the individual Member States' allocations should be kept as stable as possible. To this end the appropriate measures (e.g. safety net) should be continued similarly to the one established for 2021-2027.

The implementation of cohesion policy post 2027

25. EMPHASIZE the need to have in place and in time simple, flexible, transparent and predictable rules and legal framework to ease and speed up programming and implementation. Special attention should be paid to eliminating any rules susceptible to cause ambiguity in their interpretation, thus hampering simplification of EU funds administration processes.
26. STRESS that multiplication of similar EU instruments and overlaps among EU policies should be avoided as this leads to fragmentation of efforts towards reaching EU objectives, excessive administrative burden in planning and designing, in setting the synergies, complementarities and mechanisms for preventing double financing as well as to unnecessary complexity for authorities and beneficiaries.
27. CALL FOR maximum alignment of rules and application of synergies and complementarities at all levels so that the potential of existing tools and their possible use are always explored in advance before creating any new instruments and structures.
28. STRESS the need to use a place-based approach as a key principle, leaning on integrated strategy of the given territory especially through growing trend for functional areas taking into account their roles and justification to join potentials to improve the quality of public services instead of multiplying them within neighbouring areas.
29. RECOGNIZE the need to assess the experiences gained of a performance-oriented approach and the current approach of financing not linked to costs, where relevant, based on in-depth evaluation and impact assessment, while avoiding an excessive administrative burden and securing sufficient level of flexibility. SUPPORT the wider use of simplified cost options and ensuring timely and open consultation on their setting.
30. SUPPORT the use of financial instruments, where their feasibility and suitability is viable and appropriate, with the aim to increase the efficiency of financial sources and to maximize the effects of cohesion policy.
31. STRESS the necessity to maintain the legislation in the area of financial instruments and grants under conditions as simple and stable as possible as well as the need to reduce the administrative difficulties for fund managers, financial intermediaries and final recipients.

The possible impacts of enlargement on post 2027 cohesion policy

32. ACKNOWLEDGE that countries which joined the EU in the years of 2004-2013 period are a good example of the crucial role of cohesion policy in the success of the enlargement process, the smooth integration of the new Member States and of aligning with EU standards and objectives.
33. EMPHASIZE the support of continuous EU enlargement. RECALL in this context, especially the process, lessons learnt and provisions from the previous, especially 2004, EU enlargements.

In conclusion, we, the undersigned ministers responsible for cohesion policy and heads of delegations, declare our will to fostering a resilient, inclusive and sustainable EU through a robust and forward-looking post 2027 cohesion policy. This joint declaration testifies our shared will to achieve economic and social convergence while addressing the specific needs of our diverse regions and contribution to EU resilience and enlargement.